

HÜQUQ

UOT 343.1

CİNAYƏT MÜHAKİMƏ İCRAATINDA
SÜBUTETMƏNİN PREDMETİ

A.E.PƏNAHOV

AMEA-nın Fəlsəfə, Sosiologiya və Hüquq İnstitutu
anar005@mail.ru

Sübutetmə predmeti iş üzrə müəyyən edilməli olan halların elə məcmusundan ibarətdir ki, belə o, olmadan əsaslandırılmış və qanuni hökmün çıxarılmasına nail olmaq mümkün deyildir. Buna görə də, cinayət mühakimə icraatında obyektiv həqiqətin müəyyən edilməsi zamanı hər bir konkret cinayət işi üzrə sübutetmə predmetinin düzgün müəyyən edilməsinin mühüm təcrübi əhəmiyyəti vardır. Lakin belə bir hal da məlumdur ki, cinayət işi üzrə müəyyən edilməli olan halların qabaqcadan tam əhatəli, müfəssəl siyahısını vermək qeyri-mümkündür.

Açar sözlər: Sübutetmə predmeti, cinayət mühakimə icraatı, cinayət təqibi üzrə sübutlar, istintaq hərəkətlərinin aparılması, toplanmış faktlar, məhkəmə istintaqı, şahidlərin ifadələri

Müasir cinayət prosesində cinayət işi üzrə müəyyən edilməsi olan halların məcmusuna sübutetmə predmeti deyilir. Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsi 124-cü maddəsinin məzmunundan aydın olur ki, məhkəmənin və ya cinayət prosesində iştirak edən tərəflərin əldə etdiyi mötəbər dəlillər (məlumatlar, sənədlər, əşyalar) cinayət təqibi üzrə sübutlar hesab olunur.

Sübutetmə predmeti iş üzrə müəyyən edilməli olan halların elə məcmusundan ibarətdir ki, belə məcmu olmadan əsaslandırılmış və qanuni hökmün çıxarılmasına nail olmaq mümkün deyildir. Buna görə də cinayət mühakimə icraatında obyektiv həqiqətin müəyyən edilməsi zamanı hər bir konkret cinayət işi üzrə sübutetmə predmetinin düzgün müəyyən edilməsinin mühüm təcrübi əhəmiyyəti vardır. Lakin belə bir hal da məlumdur ki, cinayət işi üzrə müəyyən edilməli olan halların qabaqcadan tam əhatəli, müfəssəl siyahısını vermək qeyri-mümkündür.

Göstərmək lazımdır ki, cinayət işinin materiallarının araşdırılması zamanı hansı faktların mühüm əhəmiyyət daşıması və ya bilavasitə hansı halların sübut edilməsi məsələsinin həlli istintaqı aparılan cinayət işinin konkret xüsusiyyətlərindən asılıdır. Eyni zamanda da cinayət-prosessual qanunvericilik təhqiqat, ibtidai araşdırma aparılarkən cinayət işinə məhkəmədə baxılarkən bir

sıra halların mütləq mənada sübuta yetirilməsini tələb edir. Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 139-cu maddəsinə uyğun olaraq həmin hallar aşağıdakılardan ibarətdir:

- 1) cinayət hadisəsinin baş vermə faktı və halları (cinayətin törədilmə vaxtı, yeri, üsulu və digər halları);
- 2) şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin cinayət hadisəsi ilə əlaqəsi (təqsirliliyi və cinayətin motivləri);
- 3) cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməldə cinayətin əlamətləri;
- 4) cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməlin törədilməsində şəxsin təqsirliliyi (onun şəxsiyyətini xarakterizə edən sair hallar);
- 5) cinayət qanununda nəzərdə tutulmuş cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdıran hallar.

Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 139-cu maddəsinin məzmunundan görüldüyü kimi, qanunverici sübut etmə predmetini ümumi şəkildə müəyyən edir. Məhz bu səbəbə görə də qeyd olunan hallar ibtidai istintaqda və məhkəmə baxışında cinayət mühakimə icraatını həyata keçirən orqanlar tərəfindən işin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla konkretləşdirilməlidir. Bununla əlaqədar olaraq prosessual hüquq ədəbiyyatında göstərilir ki, cinayət prosesinin ilkin, yəni başlağıc mərhələsində iş üzrə müəyyən edilməli olan halların dairəsi sabit xarakter daşımır və daşıya bilməz. Belə ki, həmin halların dairəsi istintaqın gedişindən asılı olaraq həm məhdudlaşa, həm də genişlənə bilər. Çünki sübut etmə predmetinin həcmi, xarakteri və eləcə də həlləri xeyli dərəcədə hər bir konkret cinayət işinin spesifik hallarından, onun epizodlarının sayından və xüsusən də törədilmiş cinayətin konkret növündən asılıdır. Təhqiqatçı, müstəntiq, prokuror və məhkəmə cinayət işi üzrə sübut etmə predmeti ola bilən konkret faktların dairəsini müəyyən edərkən həmin cinayətin tərkibini səciyyələndirən cinayət qanunu ilə müəyyən edilmiş əlamətləri və həmçinin cinayət hüququ baxımından əhəmiyyətə malik olan digər halları nəzərə almalıdır (1, 99). Lakin bu zaman, fikrimizcə, sübut etmə predmetinin həddən artıq məhdudlaşdırılması, eləcə də onun əsassız olaraq genişləndirilməsinə yol verilməsi düzgün olmazdı. Bu məsələ ilə əlaqədar hüquq ədəbiyyatında belə bir fikir də mövcuddur ki, sübut etmə predmetinin ifrat dərəcədə məhdudlaşdırılması ibtidai istintaqın birtərəfli aparılmasına, həddən ziyadə genişləndirilməsi isə işlə bağlılığı olmayan sadəcə sübutlar toplusunun meydana gəlməsinə səbəb olardı (2, 16). Belə mövqe ilə biz də razılaşıırıq.

Azərbaycan Respublikası Cinayət prosessual Məcəlləsinin 146-cı maddəsində sübutların kifayət etməsinə dair müddəalar təsbit olunmuşdur və belə müəyyən edilmişdir ki, cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutların kifayət etməsi dedikdə, müəyyən edilməli olan hallar üzrə mümkün sübutların elə bir həcmi nəzərdə tutulur ki, onlar sübut etmə predmetinin müəyyən edilməsi üçün mötəbər və yekun nəticəyə gəlməyə imkan versin.

Bu deyilənlərlə əlaqədar olaraq qüvvədə olan cinayət-prosessual qanunvericilik bir daha izah edir ki, cinayət təqibi üzrə sübutların kifayət etməsi aşağı

ğıdakılara nail olunmasına kömək edir:

a) ibtidai araşdırmanın və ya məhkəmə baxışının məqsədəuyğun aparılması;

b) cinayət təqibi üzrə məhkəmə perspektivinin vaxtında müəyyən edilməsinə;

v) cinayət təqibi üzrə düzgün və əsaslı qərar qəbul edilməsinə.

Bundan başqa, Azərbaycan Respublikasının cinayət-prosessual qanunvericiliyi eyni zamanda da xəbərdarlıq edir ki, sübutların məcmusunun toplanması sübut materiallarının lüzumsuz olaraq artıq toplanmasına və ya ibtidai araşdırmanın, yaxud məhkəmə baxışının uzadılmasına gətirib çıxarmamalıdır. Yəni burada belə bir məqsəd güdülür ki, sübutetmə predmetinin həcmnin məhdudlaşdırılması və ya genişləndirilməsi nə prosesual formanın, nə də prosesual müddətlərin pozulması halları ilə müşayiət olunmamalıdır.

Prof. M.Ə.Cəfərquliyev haqlı yazır ki, «... sübutetmə predmeti əhəmiyyətli dərəcədə məhdudlaşdırıldığı hallarda müəyyən edilməli olan hallar, faktlar, bir qayda olaraq, natamam, səthi və birtərəfli araşdırılır, sübutetmə predmeti süni olaraq genişləndirildiyi hallarda isə ibtidai istintaq və məhkəmə baxışı səmərəsiz uzadılır, təhqiqat iş üçün heç də əhəmiyyəti olmayan materialların araşdırılmasına sərf edilir, bununla da obyektiv həqiqətin müəyyən edilməsi prosesi çətinləşir» (3, 244).

Yuxarıda qeyd edilən mülahizəyə tərəfdar çıxaraq onu da əlavə etmək istərdik ki, sübutetmə predmetinin xüsusən də süni şəkildə genişləndirilməsi cinayət mühakimə icraatında iştiraka cəlb olunan şəxslərin bir sıra hallarda süründürməçiliyinə səbəb olur. Şahidlərin ifadə vermək üçün dəfələrlə çağırılması bəzən onların haqlı narazılıqlarına, bəzən isə onların hüquq və azadlıqlarının az da olsa, pozulmasına gətirib çıxarır. Belə hallarda insanların istintaqın və bütövlükdə ədalət mühakiməsinin düzgünlüyünə inamı azalır, onlar haqlı olaraq cinayətkarlıqla mübarizədə hüquq-mühafizə orqanları ilə qarşılıqlı fəaliyyət göstərməkdən imtina edirlər.

Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan cinayət-prosessual qanunvericiliyi heç bir konkret cinayət işi üzrə sübut edilməli olan halların aydınlaşdırılmasında ibtidai istintaqla məhkəmə baxışı üçün heç bir fərq qoymur. Belə ki, məhkəmədə araşdırılmalı olan hər hansı əhəmiyyətli hal təhqiqat və ya istintaq orqanının diqqətindən yayınmamalıdır.

İbtidai istintaqla məhkəmə baxışı arasındakı fərq işin hallarının nə dərəcədə tam və hərtərəfli araşdırılmasında deyil, bu orqanların gəldikləri nəticələrin hüquqi xarakterindədir.

Prosessual hüquq ədəbiyyatında bu məsələ ilə əlaqədar düzgün olaraq qeyd edilir ki, cinayət işi üzrə halların tədqiq edilməsi sahəsində ibtidai istintaqla məhkəmə baxışı, yaxud məhkəmə istintaqı arasındakı fərq bir sıra prosedur qaydalarının mövcud olmasında təzahür edir. Belə ki, ibtidai istintaqla müqayisədə məhkəmə baxışı gedişində işin halları daha geniş miqyasda nəzərdən keçirilir və bu prosesdə, ibtidai istintaqdan fərqli olaraq cinayət

mühakimə icraatının bütün iştirakçıları iştirak edirlər. Belə şəraitdə cinayət işinin halları daha geniş araşdırmaya məruz qalır, hətta meydana çıxan yeni halların tədqiq edilməsi imkanı yaranır. Bütün bunlarla yanaşı, istər ibtidai istintaqda, istərsə də məhkəmə baxışında araşdırılan əhəmiyyətli hallar üzrə əldə olunan nəticələr əsas götürülür (4, 38).

Müasir cinayət prosesində sübutetmə həddinin də özünəməxsus yeri və rolu vardır. Göstərmək zəruridir ki, sübutetmə həddi sübutetmə predmeti ilə sıx surətdə bağlıdır. Belə ki, onlar bir-birini tamamlayır və biri digərinin realizə olunması üçün əlverişli şərait yaradır ki, bunun da mühüm prosesual əhəmiyyəti vardır.

Qeyd etmək lazımdır ki, əgər sübutetmə predmeti tədqiqat obyektidirsə, sübutetmə həddi sübutetmə predmetinə daxil olan halların tam yəqinliyi ilə müəyyən edilməsi üçün zəruri olan sübut materiallarının məcmusudur. Əgər sübutetmə predmeti məqsədi ifadə edirsə, sübutetmə həddi həmin məqsədə nail olmaq üçün vasitə qismində çıxış edir. Sübutetmə həddi hər bir konkret cinayət işi üzrə sübuta aid olan materialların elə bir həcmdə toplanmasını tələb edir ki, həmin materialların məcmusu işin düzgün həllini təmin etmiş olsun.

Hər hansı cinayət işinin hallarının tam, hərtərəfli və obyektiv şəkildə tədqiq edilməsinə dair cinayət-prosessual qanunvericiliyin tələbləri ibtidai araşdırma ilə məhkəmə baxışı, yaxud məhkəmə istintaqı arasında hər hansı fərqi qoymur. Belə ki, işin hallarının tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırılması tələbi eyni dərəcədə həm ibtidai araşdırmaya, həm də məhkəmə baxışına aiddir. Prosesual hüquq ədəbiyyatında qeyd edildiyi kimi, cinayət işləri üzrə əhəmiyyətli halların tam, hərtərəfli və obyektiv surətdə tədqiq edilməsi cinayət mühakimə icraatının qarşısında duran mühüm vəzifələrdən biri kimi, həm ibtidai istintaq, həm də məhkəmə orqanından eyni səylərin göstərilməsini tələb edir. Bu, cinayət prosesində yerinə yetirilməli olan elə fəaliyyətdir ki, bu prosesdə hər hansı fikir ayrılıqları, yaxud cinayət-prosessual qanun göstərişlərindən kənara çıxma işin düzgün həllinə mane ola bilər. Belə vəziyyətdə isə insanın, vətəndaşın konstitusiyaya hüquq və azadlıqlarının təminatı şübhə altına alına bilər (5, 36).

Bu baxımdan və ümumi qaydaya görə cinayət prosesinin yuxarıda adı çəkilən mərhələləri üçün sübutetmə predmeti və sübutetmə həddi demək olar ki, bir-biri ilə eynilik təşkil edir. Bununla belə, konkret cinayət işi üzrə sübutetmə predmeti və sübutetmə həddi ibtidai istintaqda və məhkəmə baxışında müxtəlif də ola bilər. İbtidai istintaqda tədqiqatın həddi məhkəmə baxışına nisbətən geniş ola bilər. Bu onunla izah edilir ki, ibtidai istintaqda elə hallar aydınlaşdırıla bilər ki, həmin hallar sonradan iş üzrə obyektiv həqiqətin müəyyən edilməsi üçün öz əhəmiyyətini itirmiş olsunlar.

Prof. M.Ə.Cəfərquliyevin fikrincə, onu da nəzərə almaq lazımdır ki, məhkəmənin fəaliyyəti ibtidai istintaq materiallarının əsasında inkişaf edir və bu materiallar müəyyən mənada məhkəmə baxışının həcmi və həddini müəyyən edir (3, 245). Müəllifin bu mülahizəsini qüvvədə olan qanunvericili-

yin məzmunundan da görmək olar. Belə ki, Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 318-ci maddəsinə uyğun olaraq məhkəmə baxışı zamanı cinayət işinə, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraatın materiallarına və ya xüsusi ittiham qaydası üzrə şikayətə yalnız təqsirləndirilən şəxsə qarşı irəli sürülmüş və ya məhkəməyə verilən ittiham daxilində baxılır. Məhkəmə baxışı nəticəsində məhkəmə təqsirləndirilən şəxsin əməlini ağır cinayətdən daha yüngül cinayət əməlinə tövsiyə etmək, habelə ona qarşı irəli sürülmüş ittihamdan ayrı-ayrı bəndləri çıxarmaq hüququna malikdir.

Qanun normasının bu göstərişi əsasında belə bir nəticə çıxarmaq olar ki, məhkəmə ibtidai istintaq zamanı toplanmış sübutları bir daha araşdırır. Başqa sözlə, bu onu göstərir ki, məhkəmə işə baxarkən ibtidai istintaqın materiallarına və müstəntiqin gəldiyi nəticələrə münasibətdə tam müstəqildir. Çünki məhkəmə həm öz təşəbbüsü ilə, həm də prokurorun və məhkəmə baxışının digər iştirakçılarının vasitəsi ilə yeni sübutlar toplamağa və onları yoxlamağa haqlıdır. Bu isə bir sıra hallarda ibtidai istintaqa nisbətən məhkəmə baxışına tədqiqatın həddinin genişlənməsinə səbəb olur. Sübut etmə həddinin belə genişlənməsi isə bəzən ittihamın dəyişdirilməsinə, yəni ittiham üzrə, habelə şəxs haqqında işin başlanmasına səbəb olur.

Qeyd etmək lazımdır ki, məhkəmə istintaqı gedişində yeni halların müəyyən edilməsi cinayət işinin təkrar istintaqa göndərilməsi ilə də nəticələnə bilər. Bu məsələ ilə bağlı olaraq prosessual hüquq ədəbiyyatında göstərilir ki, sübut etmə həddinin bilavasitə məhkəmə istintaqı prosesində genişlənməsi bəzən elə nəticələrə gətirib çıxarır ki, məhkəmə cinayət işini təkrar istintaqa geri qaytarmalı olur. Buna adətən, mövcud ittihamın dəyişdirilməsi və yeni ittihamın irəli sürülməsi, bunun nəticəsində isə yeni şəxs barəsində cinayət işi başlama və ona qarşı ittiham irəli sürülməsi səbəb olur. Belə hallar məhkəmədən son dərəcə diqqətli olmağı, ibtidai istintaqın materiallarını ətraflı yoxlamağı və gəlinən nəticələri düzgün və obyektiv qiymətləndirməyi tələb edir (6, 89).

Prosessual hüquq ədəbiyyatında həmin məsələ ilə əlaqədar belə bir mülahizə də mövcuddur ki, sübut etmə həddinin hər cür genişlənməsi baxılan cinayət işinin təkrar istintaqa qaytarılması ilə nəticələnə bilməz. Burada söhbət sübut etmə həddinin elə bir genişlənməsi haqqında gedir ki, o, materialların məhz ibtidai istintaqda natamam tədqiq edildiyini, iş üzrə əhəmiyyətli halların kifayət qədər ətraflı araşdırılmadığını əks etdirmiş olsun (7, 63). Belə bir mövqe ilə biz də razılaşıq və qeyd etmək istəyirik ki, sübut etmə həddinin süni olaraq genişləndirilməsi işin düzgün həlli baxımından səmərəli deyildir və belə hallar yalnız işin həllinin lüzumsuz surətdə uzanmasına aparıb çıxarır.

Müasir cinayət mühakimə icraatında sübut etmə prosesi ittihamın qanuni, əsaslı və ədalətli olmasının təsdiqi baxımından əhəmiyyətə malik halların müəyyən edilməsi məqsədi ilə sübutların əldə edilməsindən, yoxlanılmasından və qiymətləndirilməsindən ibarətdir. Beləliklə, aydın olur ki, cinayət mühakimə icraatında cinayət işləri üzrə obyektiv həqiqətin müəyyən edilməsi üçün zəruri olan faktiki məlumatların toplanması, yoxlanılması və qiymətləndirilməsi

rilməsi cinayət prosesini həyata keçirən orqanların prosesin digər subyektlərinin iştirakı ilə prosesual formada həyata keçirdikləri fəaliyyət sübutetmə prosesinin başlıca təyinatını təşkil edir.

Sübutetmə cinayət-prosessual fəaliyyətin, demək olar ki, özəyini təşkil edir. Hər bir konkret cinayət işi üzrə obyektiv həqiqəti müəyyən etmək yalnız sübutetmə yolu ilə təmin olunur. Sübutetmə prosesi öz məzmunu və prosesual mahiyyəti etibarlı ilə bir-biri ilə üzvi surətdə bağlı olan bir neçə mərhələdən ibarətdir. Prosesual hüquq ədəbiyyatında prosesualistlərin əksəriyyəti sübutetmə prosesinin aşağıdakı mərhələdən ibarət olduğunu qeyd edirlər:

- 1) sübutların toplanması;
- 2) sübutların araşdırılması (yoxlanılması);
- 3) sübutların qiymətləndirilməsi (8, 302; 9, 298; 10, 151-153).

Sübutların toplanması, araşdırılması (yoxlanılması) və qiymətləndirilməsi cinayət mühakimə icraatının hökmün icrası mərhələsindən başqa bütün mərhələlərində mövcud olub, həmin mərhələlərin səlahiyyət dairəsinə uyğun surətdə bir-birindən fərqlənən müxtəlif prosesual formada həyata keçirilir. Lakin belə bir cəhəti göstərmək zəruridir ki, sübutetmə prosesinin məqsədi və onun həyata keçirilməsinin prosesual forması cinayət prosesinin ayrı-ayrı mərhələlərində bir-birindən fərqlənsə də, sübutetmə prosesi öz quruluşu baxımından vahid prosesi təşkil edir. Prof. C.H.Mövsumov yazır ki, «... müstəntiq və məhkəmə tərəfindən hər hansı faktın sübut kimi istifadə edilməsi üçün həmin faktı aşkar edib möhkəmləndirmək kifayət deyildir. Çünki konkret faktlardan sübut kimi istifadə edilməsi üçün həmin faktları toplamaqla yanaşı, onları həm də yoxlamaq və qiymətləndirmək lazımdır. İş üzrə toplanmış faktlar yalnız cinayət-prosessual qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada araşdırıldıqdan və qiymətləndirildikdən sonra sübut əhəmiyyətinə malik ola bilər» (11, 92). Həqiqətən də cinayət-prosessual qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydalara ciddi əməl edilməklə toplanmayan, araşdırılmayan (yoxlanılmayan) və qiymətləndirilməyən faktlar məhkəmə hökmünün əsasına və qanuniliyinə xidmət edə bilməzlər. Belə prosesual səhvlərə yol verilməsi əksər hallarda cinayət-prosessual qanun pozuntusu kimi qiymətləndirilir.

Bu məsələ ilə bağlı olaraq prosesual hüquq ədəbiyyatında düzgün şəkildə göstərilir ki, qanunvericinin tələb və müəyyən etdiyi qaydada, səviyyədə toplanmayan, yoxlanılmayan və ya qiymətləndirilməyən faktlar əvvələn, sübut əhəmiyyətinə malik ola, habelə əsaslandırılmış və qanuni hökmün təminat vəsi-təsinə xidmət edə bilməz. Məhz bunun nəticəsidir ki, sübut əhəmiyyətinə malik olmayan faktlara əsaslanan hökmlər yuxarı məhkəmə instansiyaları tərəfindən ya ləğv edilir, ya da onlarda əsaslı dəyişikliklər aparılmasından ötrü həmin hökmü çıxarmış aşağı (birinci) instansiya məhkəməsinə geri qaytarılır (12, 78).

Yuxarıda qeyd olunanlara istinadən belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, hər bir konkret cinayət işi üzrə toplanmış faktlar öz prosesual-hüquqi təbiətinə və mahiyyətinə görə dərindən və ətraflı şəkildə yoxlanılmalı olan faktlardır. Belə zəruri araşdırma, yaxud yoxlama olmadan, bunun əsasında həmin faktlar

düzgün qiymətləndirilmədən sübut əhəmiyyətinə malik ola bilməzlər.

Beləliklə, Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 143-cü maddəsinə uyğun olaraq sübutların toplanması qanunla müəyyən edilmiş qaydada və digər prosessual hərəkətlərin aparılması yolu ilə həyata keçirilir. Lakin müstəntiq və məhkəmə göstərilən hərəkətləri həyata keçirən iş üzrə əhəmiyyət kəsb edən faktlar haqqında məlumat daşıyıcısı olan sübut mənbələ-rini mütləq nəzərə almalıdırlar. Əgər şahid belə məlumatlara malik deyildirsə, onun ifadəsi istintaq hərəkəti nəticəsində əldə edilmiş olsa da, sübut əhəmiy-yəti kəsb etməyəcəkdir.

ƏDƏBİYYAT

1. Сидров В.Е. Начальный этап расследования: организация, взаимодействие, тактика. Воронеж, Наука, 2002, 250 с.
2. Савицкий В.М. Перед судом присяжных: виновен или невиновен? М.: Юрид. лит-ра, 1995, 231 с.
3. Сəfərquluyev M.Ə. Azərbaycan Respublikasının cinayət prosesi: Bakı: Qanun, 2008, 295 s.
4. Рьжаков А.П. Возобновление уголовных дел по вновь открывшимся обстоятельствам. М.: Юрид. лит-ра, 1997, 185 с.
5. Ольков С.Г. Уголовно-процессуальные правонарушения в следственном аппарате органов внутренних дел. Тюмень: Наука, 1993, 165 с.
6. Демидов И.Ф. Проблема прав человека в уголовном процессе. М., Юрид. лит-ра, 2005, 138 с.
7. Каз В.М. Проблемы доказывания в суде первой интонации. Саратов: СГУ, 1998, 138 с.
8. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса, М.: Юрид. лит-ра, 1968, 280 с.
9. Теория доказательств в советском уголовном процессе. М.: Юрид. лит-ра, 1973, 186 с.
10. Советский уголовный процесс / Под ред. А.Л.Корнеевой и др. М.: Юрид. лит-ра, 1980, 213 с.
11. Mövsümov C.H. Sovet cinayət prosesi; Dərslik. Bakı, Maarif, 1989, 238 s.
12. Москалькова Т.Н. Этика уголовно-процессуального доказывания. М.: Юрид. лит-ра, 1996,.

ПРЕДМЕТ ДОКАЗАТЕЛЬСТВА В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ

А.Э.ПАНАХОВ

РЕЗЮМЕ

Предмет доказательства по делу есть совокупность всех определяющих обстоятельств, при отсутствии подобной целостности, невозможно добиться вынесения судебного приговора. Поэтому при определении объективной истинности преступления при судебном производстве каждого конкретного дела о преступлении имеет важное практическое значение точное определение предмета доказательства. Однако известен и тот факт, что невозможно предварительно внести в список исчерпывающую, обширную определяющие обстоятельства по уголовному делу.

Ключевые слова: предмет доказательства, исполнитель судебного разбирательства преступления, доказательства по расследованию, проведение следственных действий, собранные факты, судебное расследование, показания свидетелей

THE SUBJECT OF PROVING IN THE PROCESS OF CRIMINAL JUDGEMENT

A.E.PANAHOV

SUMMARY

The subject of proving consists of such cumulative cases to be defined upon a case that it is impossible to achieve adoption of a grounded and legal sentence without such cumulation. Therefore, correct determination of the subject of proving on any specific criminal case has got a vital practical importance during determination of objective reality in the execution of criminal judgment. However, it is known that it is impossible to submit comprehensive and detailed list of cases to be determined on a criminal case in advance.

Key words: subject of proving, the execution of criminal judgement, proofs on criminal prosecution, conducting investigation acts, collected facts, court investigation, testimony